

Manželství v tradičním křesťanském pojetí je chápáno jako trvalý svazek dvou osob různého pohlaví, který má společensky a právně uznanou formu. Důvody, pro které lidé vstupují do manželství mohou být různé, většinou však půjde zejména o vytvoření právně, společensky a ekonomicky stabilního svazku, založení rodiny, zplodění dětí a jejich výchovu a výživu, legitimizaci sexuálních vztahů či veřejnou manifestaci vzájemné lásky. I na počátku 21. století, kdy také v České republice v souladu se západoevropskými trendy stále klesá počet uzavíraných sňatků, odsouvá se věk pro založení rodiny, rodí se méně dětí a procento rozvedených manželství je poměrně vysoké, zůstává manželství důležitou institucí nejen z hlediska rodinného života, ale i z hlediska celospolečenského a samozřejmě také právního. Ve vztahu ke společnosti se jeho význam projevuje zejména tím, že jeho vznik, respektive případný zánik, má rovněž výrazné ekonomické dopady, a to nejen na samotné manžele či další členy rodiny, ale také na třetí osoby, kterými mohou být například věřitelé.

Manželství je tradičně jedním z požadavků na založení rodiny, o což se opírá i fungování společnosti. Neslouží tedy pouze manželskému páru, ale též zájmům dětí a společnosti, již jsou manželé součástí. Bylo tomu tak po dlouhá staletí a teprve čas ukáže, jestli fenomén konce 20. a počátku 21. století, spočívající v určitém úpadku tradičního manželského soužití a preferování volnějšších svazků, bude jen záležitostí přechodnou, či zda se tento jev bude i nadále prohlubovat.

Manželství zpravidla přináší manželům práva a povinnosti týkající se výchovy dětí, společného vlastnictví, sexuálního chování, příbuzenských vazeb, vztahu ke společnosti, dědictví a jiných oblastí společného života. Tato práva a povinnosti můžeme zjednodušeně rozdělit do dvou skupin, a to na práva osobního charakteru, která jsou zpravidla předmětem úpravy rodinného práva, a na práva charakteru majetkového, která bývají upravena tradičně v civilních kodexech. Někdy se v této souvislosti hovoří také o statusových a majetkových důsledcích uzavření manželství. Právě úprava nejdůležitějšího majetkového aspektu manželství, zákonného majetkového společenství manželů, je tématem této diplomové práce. Tato práce se naopak nezabývá osobními právy a povinnostmi mezi manžely, ani jejich dalšími majetkovými právy a povinnostmi jakými jsou například vzájemná vyživovací povinnost, společný nájem bytu či dědění.

Úprava majetkového společenství manželů se i v dnešní době týká každého, kdo vstoupí do manželského svazku, přestože prodělala v průběhu 90. let 20. století výrazné změny. I přes proměnu institutu bezpodílového spoluvlastnictví manželů v jejich společné jmění a další posílení smluvních dispozic manželů, respektive budoucích manželů, ve vztahu k případným modifikacím rozsahu společného jmění totiž zůstává majetkové společenství manželů jediným zákonem povoleným majetkovým režimem mezi manžely. Ani v současnosti ještě není možné tento institut smluvně či jiným způsobem zcela vyloučit a nahradit režimem oddělených majetků, i když v budoucnu se této žádoucí změny zřejmě dočkáme v připravované rekonstrukci občanského práva.

Cílem této práce je tedy poskytnout relativně komplexní pohled na uvedenou problematiku, zahrnující historické výklady, otázky vzniku a předmětu společného jmění manželů včetně možností jeho smluvních modifikací, správu společného jmění s výklady o podnikání a samozřejmě také otázky jeho zániku a vypořádání. Samostatná kapitola je věnována také budoucí úpravě manželského majetkového práva v rámci nově připravovaného občanského zákoníku.

Tomuto základnímu vymezení odpovídá také členění a obsah jednotlivých kapitol. Závěr diplomové práce je pak věnován výkladu o manželském majetkovém právu v Anglii, se kterým jsem se mohl blíže seznámit v rámci svého studijního pobytu v této zemi.